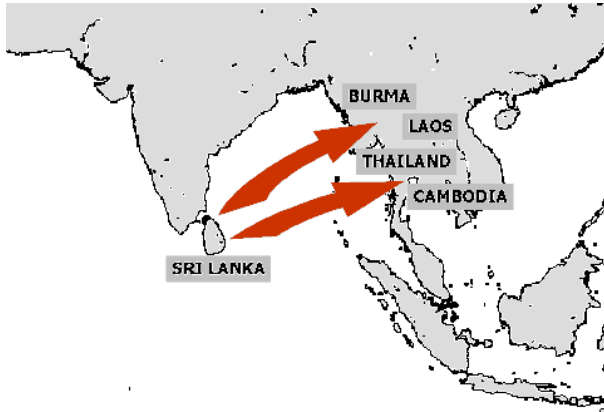

(၉) တကျော့ပြန် ထေရဝါဒ (အေဒီ ၁၁ ရာစုမှ -)

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်နှံ့လာခြင်း (အေဒီ ၁၁ ရာစုမှ -)

အစ္စလာမ်များ ဝင်ရောက်လာပြီး အိန္ဒိယ ပင်မမြေမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဆုတ်ယုတ်သွားသော အေဒီ ၁၁ ရာစုမှ စတင်၍ အရှေ့တောင်အာရှတွင်လည်း မဟာယနများ၏ မှေးမှိန်ခြင်းသို့ ဦးတည်သွားပေသည်။ အိန္ဒိယတိုက် ငယ်ကို ဖြတ်လျက် တိုက်ကြီးများ၏ လမ်းကြောင်းသည် ပင်လယ်ရေကြောင်းမှ သီရိလင်္ကာကို ဖြတ်လျက် အရှေ့အလယ်ပိုင်းမှသည် တရုတ်ပြည်အထိ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပေသည်။ ထိုမှ အေဒီ ၁၁ရာစု ပတ်ဝန်းကျင်ခန့်တွင် သီရိလင်္ကာမှ ပါဠိ မှတ်တမ်းများဖြင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဒေသတွင်း မိတ်ဆက်လာခဲ့ပေတော့သည်။

သမိုင်းဝင် မြန်မာအင်ပါယာအား ထူထောင်သော အနော်ရထာ (အနုရုဒ္ဓ) အေဒီ (၁၀၄၄- ၁၀၇၇) သည် တိုင်းပြည်အား စုစည်းလျက် ထေရဝါ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ထောက်ပံ့ခဲ့ပေသည်။ အေဒီ ၁၁ ရာစုနှင့် ၁၃ ရာစု အကြား နေပြည်တော်ဖြစ်ခဲ့သော ပုဂံတွင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော စေတီပုထိုးများကို သင်္ကေတအဖြစ် တွေ့ရ၍ ၎င်း တို့မှ ၂၀၀၀ ဝန်းကျင်ခန့်သည် ယခုတိုင် တည်ရှိနေပေသည်။ နေပြည်တော် ပုဂံအား ၁၂၈၇ တွင် မွန်ဂိုများ သိမ်းပိုက်သော အခါ မြန်မာများ အာဏာယုတ်လျော့ခဲ့၍ ထိုင်းတို့ တန်ခိုးထွားခဲ့ပေသည်။ သို့သော် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ယနေ့ထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်မ ဘာသာပင် အဖြစ် ကျန်ရှိနေပေသည်။ (၁၉) ရာစု နောင်ပိုင်း မြန်မာတို့၏ နောက်ဆုံး မင်းဆက်၏ နောက်ဆုံးမင်း သီပေါမတိုင်မှီ နန်းတက်လာသော မင်းတုန်းမင်း လက်ထက် တွင် သီဟိုဠ် ပေစာ ပါဠိတော်များကို ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်ခြင်း ပြုလုပ်၍ ၎င်းကို ပဉ္စမသံဃာယနာ ဟု ကင်းပွန်းတပ်ခဲ့ပေသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံအား အသစ်ပြန်လည် ထူထောင်သော စကိုထိုင်း မင်းဆက်ကလည်း အေဒီ ၁၂၆၀ ပတ်ဝန်း ကျင်တွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာအား ထောက်ပံ့ခဲ့၍ အယုဒ္ဓ ခေတ် (၁၄ ရာစုမှ ၁၈ ရာစု) တွင် ပိုမို အင်းဖြည့်ခဲ့ပြီး ထိုင်းလူ့ အသိုင်းအဝိုင်း၏ အတွင်းအစိတ်အပိုင်း ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။

၂၀ ရာစုအတွင်း အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများ လွတ်လပ်ရေးရလာသော အခါ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ အား ကောင်းသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု လက်ထက်၌ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ ဆဌမသံဃာယနာကို တင်ခဲ့၍၊ ထိုမှတ်တမ်း ပိဋကသည် ရှင်အရဟံ (မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာအား စတင်မိတ်ဆက်သူ)၏ ပိဋက စာမူနှင့် မတူဟူ၍၊ ရှင်ဥက္ကဋ္ဌကဲ့သို့ ရဟန်းပညာတတ်များက အမြတ်တန်း မရှိခဲ့ပေ။

တိုက်ငယ်ဒေသဖြစ်သည့် လာအိုနှင့် ကမ်ဘောဒီးယားများသို့ အေဒီ ၁၃ ရာစုတွင် ထေရဝါဒ တို့ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက် သွားခဲ့ပေသည်။ သို့သော် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများနှင့် အရှေ့တော်အာရှ၏ ကျွန်းများဆီသို့ ၁၄ ရာစုမှ စ၍

အစ္စလာမ်သာသာနာမှာ အင်အားကောင်း ထွားကျိုင်းလာ၍ မလေးရှား၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ များစွာသော ကျွန်းများ နှင့် ဖိလစ်ပိုင် တောင်ပိုင်းထိ ပြန့်နှံ့သွားခဲ့ပေသည်။

သို့သော် “ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ စီရင်ချက် ဟု စွပ်စွဲထားသော ၁၉၆၅ စက်တင်ဘာ လူသတ်ပွဲ” ဟု ခေါ်သည့် သွေးမြေကျ ဖြစ်ရပ်ပြီး **ဆူဟာတို** အာဏာရလာသော ၁၉၆၆ ခုမှ စ၍ အင်ဒိုနီးရှားတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန်လည် ရှင်သန်လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။ “အင်ဒိုနီးရှားလူထု၏ လိုအပ်ချက်အတွက် အင်ဒိုနီးရှားတွင် ဘာသကြီး ဝါးရပ်အား တရားဝင်ဘာသာများ အဖြစ် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပေသည်။ ၎င်းတို့မှာ အစ္စလာမ်၊ ပရိုတက်စတင့်၊ ရိုမန်ကက်သလစ်၊ ဟိန္ဒူနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ ဖြစ်သည်။” ယနေ့တွင် အင်ဒိုနီးရှား၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ၁၀ သန်းခန့်ရှိ၍ အများစုမှာ တရုတ်နွယ်ဘွားများ ဖြစ်ပေသည်။